

Saksbehandler: Margrethe Løgavlen
Telefon:
Kommuneadvokaten

Organisering av Organisasjonsutvalg og Kommuneplanutvalg - Folkevalgte organer, organisering, saksbehandling og reglement 2027 - 2031

Utvalg	Møtedato	Saksnummer
Organisasjonsutvalg		
Formannskap		
Kommunestyret		

Kommunedirektørens innstilling

1. Med hjemmel i kommuneloven § 5-7 femte ledd nedlegges organisasjonsutvalg og kommuneplanutvalg fra valgperioden 2027.
2. Organisasjonsutvalgets og kommuneplanutvalgets oppgaver legges til formannskapet.
3. Reglement for formannskapet ansvarsområde, oppgaver og myndighetsutøvelse vedtas ved fremleggelse av sak om reglement for folkevalgte organer og i sak om reglement for delegering og innstilling, jf. kommuneloven §§ 5-13 og 5-14.

Det vises til de vurderinger og den begrunnelse som fremkommer i saksfremstillingen.

Innkomne forslag:

Tegninger/øvrige saksdokumenter er tilgjengelige på kommunens hjemmeside.

Kortversjon

Kommunen er en politisk styrt organisasjon og et eget rettssubjekt, hvor kommunestyret er kommunens øverste myndighet. Kommunedirektøren har et helhetlig ansvar som øverste administrative leder, og ansvar for at kommunen utvikler organisasjonen og tjenestene til beste for innbyggerne i samsvar med politiske vedtak og budsjett vedtatt av kommunestyret.

I kommuneloven er det regler for hvilke folkevalgte organer en kommune skal ha, jf. lovens andre del, kapittel 5 og følgende, som angir hvordan kommuner skal og kan organiseres.

Enkelte organer er kommunen pålagt ha. Det gjelder kommunestyre, formannskap (ikke for parlamentarisk styrte kommuner som i stedet har kommuneråd), kontrollutvalg og partssammensatt utvalg/administrasjonsutvalg. Andre organer er frivillige, slik at kommunestyret selv kan velge om de ønsker å opprette og eventuelt nedlegge dem. Dette gjelder blant annet faste utvalg, kommunestyrekomiteer, kommunedelsutvalg, styre for institusjoner, og som Færder kommune har, organisasjonsutvalg og kommuneplanutvalg.

Herværende sak omhandler organisasjonsutvalg og kommuneplanutvalg, som ikke er lovpålagt, men tidligere opprette i henhold til kommuneloven § 5-7. I henhold til bestemmelsens femte ledd, kan kommunestyret selv, når som helst omorganisere eller legge ned utvalg.

Kommunedirektøren anbefaler at organisasjonsutvalg og kommuneplanutvalg legges ned fra valgperioden 2027.

Innledning

Det vises til innledning i sak "Folkevalgte organer og organisering - Antall medlemmer i kommunestyret og formannskap". I sakens innledning fremkommer flere grunner til at omstillingsarbeidet i Færder 2030, som innebærer både effektiviseringstiltak og nye arbeidsformer, omlegging til større og sterkere enheter og fagmiljøer, samt reduksjon av tjenesteomfang, i tillegg til en gjennomgang av den administrative organiseringen, også bør omfatte den politiske organiseringen, da denne har effektiviseringspotensialer og bør samsvar med den administrative organiseringen.

Faste utvalg, jf. kommuneloven § 5-7, er organer som kommunestyret selv velger om det vil opprette. Disse opprettes for kommunale formål eller deler av den kommunale virksomheten. Kommunestyret selv fastsetter området for de faste utvalgenes virksomhet, og utvalgene kan tildeles avgjørelsesmyndighet i alle saker hvor annet ikke følger av lov. Slike utvalg skal ha minst tre medlemmer som velges av kommunestyret selv. Medlemmene trenger ikke være medlem av kommunestyret.

Færder kommune videreførte for en stor del organisering fra tidligere Nøtterøy kommune ved sammenslåing av kommunene Tjøme og Nøtterøy 1. januar 2018, - ved organisering av folkevalgte ut over det som følger direkte av kommuneloven, deriblant ordning med organisasjonsutvalg og kommuneplanutvalg.

Kommuneplanutvalget skal i utgangspunktet bestå av formannskapets medlemmer, i tillegg tiltrer gruppeledere for de partier som ikke er medlem av formannskapet med tale- og forslagsrett. Kommuneplanutvalget er i hovedsak arbeidsutvalg for formannskap i saker tilknyttet kommuneplanen, både samfunnsdel og arealdel. Utvalget fatter prosessledende beslutninger, ikke endelig vedtak. Organisasjonsutvalget består i utgangspunktet av ordfører og gruppeledere, eller eventuelt den partiet peker ut om ikke gruppeleder deltar. Organisasjonsutvalget behandler alle spørsmål vedrørende den politiske organiseringen av kommunen og foretar full gjennomgang av reglementene før neste kommunestyreperiode og endringer i reglementet i løpet av perioden.

Utvalget innstiller til formannskapet. Utvalget behandler også forskrift for godtgjøring av kommunale tillitsverv. Organisasjonsutvalget er på samme måte som kommuneplanutvalget et arbeidsutvalg, som kun treffer prosessledende beslutninger, ikke endelige vedtak.

Faktagrunnlag

L22.06.2018 nr. 3 Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven).

Kommuneloven § 5-7 lyder som følger;

Utvalg

Kommunestyret og fylkestinget kan selv opprette utvalg for kommunale og fylkeskommunale formål og for deler av den kommunale eller fylkeskommunale virksomheten. Kommunestyret kan selv også opprette utvalg med ansvar for en geografisk del av kommunen (kommunedelsutvalg). Utvalg etter denne paragrafen skal ha minst tre medlemmer.

Kommunestyret og fylkestinget velger selv en leder, en nestleder og øvrige medlemmer og varamedlemmer til utvalget. Kommunestyret og fylkestinget fastsetter selv hva slags saker utvalget skal behandle. Utvalget kan få tildelt vedtaksmyndighet hvis ikke noe annet følger av lov.

Utvalget kan opprette et arbeidsutvalg med medlemmer som er valgt blant medlemmene av utvalget. Dette kravet gjelder ikke når kommunedelsutvalg velger arbeidsutvalg. Utvalget kan selv når som helst omorganisere eller nedlegge slike arbeidsutvalg.

Utvalget kan gi lederen eller arbeidsutvalget myndighet til å treffe vedtak i saker som ikke har prinsipiell betydning, hvis ikke kommunestyret eller fylkestinget selv har bestemt noe annet. Kommunedelsutvalg kan i tillegg gi lederen av administrasjonen i kommunedelen tilsvarende myndighet.

Kommunestyret og fylkestinget kan selv når som helst omorganisere eller nedlegge utvalg. [Min understrekning, ML].

Reglement for organisasjonsutvalg;

"§ 1 Sammensetning

Organisasjonsutvalget består av ordfører og gruppeledere i kommunestyret eller den partiet utpeker. Ordfører er leder av utvalget.

§ 2 Oppgaver

Utvalget behandler alle spørsmål vedrørende den politiske organiseringen av kommunen og foretar full gjennomgang av reglementene før neste kommunestyreperiode og endringer i reglementet i løpet av perioden. Utvalget innstiller til formannskapet. Utvalget behandler også forskrift for godtgjøring av kommunale tillitsverv.

§ 3 Saksbehandling

Utvalgets saksbehandlingsregler følger reglement for formannskapet med følgende unntak:

- Møtene streames forutsatt av at møtene avholdes i lokaler som muliggjør streaming, men "tagges" og redigeres ikke i ettertid".

Reglement for kommuneplanutvalg;

"§ 1 Sammensetning

Kommuneplanutvalget består av formannskapet. Sammensetningen fra formannskapet kan fravikes. I tillegg tiltrer gruppelederne for de partier som ikke er representert i formannskapet med tale- og forslagsrett.

§ 2 Oppgaver

Utvalget fungerer som et arbeidsutvalg for formannskapet ved revisjon og utarbeidelse av

kommuneplanen i tråd med planstrategi vedtatt av kommunestyret. Det fastsetter planprogram og vedtar hæringsforslag til samfunnsdelen og arealdelen til kommuneplanen. Utvalget innstiller til formannskapet.

§ 3 Saksbehandling

Utvalgets saksbehandling følger reglement for formannskapet med følgende unntak:

- Saker sendes ut fortløpende etter ferdigstilling og godkjenning av kommunedirektør, dog med minst 10 dagers varsel (inkludert helligdager og møtedag, slik at dersom møte avholdes onsdag er frist for utsendelse mandag uken før).

- Møtene streames forutsatt at møtene holdes i lokale som muliggjør streaming, men "tagges" og redigeres ikke i ettertid".

Alternative løsninger

1. Organisering med organisasjonsutvalg og kommuneplanutvalg videreføres i valgperioden 2027.
2. Organisering endres slik at organisasjonsutvalg nedlegges fra valgperioden 2027, mens kommuneplanutvalg videreføres.
3. Organisering endres slik at organisasjonsutvalg videreføres i valgperioden 2027, mens kommuneplanutvalg nedlegges fra valgperioden 2027.

Vurderinger

Rettslig utgangspunkt

Det rettslige utgangspunktet er at kommunestyret kan opprette de utvalg det finner hensiktsmessig, for de deler av den kommunale virksomheten eller for geografisk del av kommunen. Dersom kommunestyret velger å opprette et utvalg, skal utvalget ha minst tre medlemmer. Kommunestyret skal selv videre velge leder og nestleder.

I artikkelen Politiske utvalg under kommunestyret (forkortet versjon av I. Stigen: Hvorfor politiske utvalg og komiteer under kommunestyret.) på regjeringen.no, sist oppdatert 31.08.2019 står det blant annet;

" ... Å opprette politiske utvalg kan være hensiktsmessig fordi det gjerne vil være behov for en viss arbeidsdeling og spesialisering. Andre hensyn som taler for etablering av politiske utvalg ... under kommunestyret, er at det legger til rette for en bredere og dypere deltakelse i politiske beslutningsprosesser. For innbyggere vil utvalg kunne gi flere kontaktpunkter til kommuneorganisasjonen og den enkelte folkevalgte. ... Samtidig kan etablering av politiske utvalg ... også representere styrings- og demokratiutfordringer. Et stort antall politiske organer med ulike ansvarsområder kan gi mer fragmentert kommuneorganisasjon med større koordineringsbehov, ansvarsuklarhet og redusert styrings- og beslutningseffektivitet. ..."

Gjeldende status

Erfaringen viser at det i all hovedsak er de samme folkevalgte som deltar i begge aktuelle utvalg og formannskap. Derav behandler i all hovedsak de samme folkevalgte saker fra organisasjonsutvalget og kommuneplanutvalget to ganger før endelig vedtak i kommunestyret. Møtene avholdes i tillegg i utgangspunktet og som hovedregel samme dag. Dette medfører merarbeid både for de folkevalgte og for administrasjonen, med dertil økte kostnader, direkte og indirekte, samt økt møtetid.

Eventuell nedleggelse av organisasjonsutvalg og kommuneplanutvalg

Ad organisasjonsutvalg

Som beskrevet ovenfor er organisasjonsutvalg et arbeidsutvalg for formannskapet og for en stor del bestående de samme medlemmene som i formannskapet. Utvalget treffer kun prosessledende

beslutninger, ikke endelige vedtak. Møtene settes opp ved behov og er rett i forkant av formannskapsmøtene, da organisasjonsutvalgets arbeidsfelt ikke er gjennomgående hele valgperioden.

Ved dagens ordning er det et betydelig "merforbruk" i forhold til møtetid, både for de folkevalgte og administrasjonen. I tillegg er det et ikke ubetydelig merarbeid for administrasjonen ved innkallinger til møter, deltakelse fra kommunedirektør og hennes ledergruppe og møtesekretariat. I tillegg kommer direkte kostnader ved avholdelse av møter og møtegodtgjørelse til folkevalgte.

Eventuell nedleggelse av organisasjonsutvalget vil derav medføre mindre arbeid både for de folkevalgte og for administrasjonen, samt lavere kostnader. Slik kommunedirektøren ser det, vil ikke eventuell nedleggelse av organisasjonsutvalget, en gjennomgang av sakene mindre, føre til reduksjon av kvaliteten på kommunestyrets endelig vedtak. Kommunedirektøren har etter kommuneloven § 13-3 tredje ledd, plikt til å "*påse at saker som legges fram for folkevalgte organer, er forsvarlig utredet. Utredningen skal gi et faktisk og rettslig grunnlag for å treffe vedtak*". For det tilfelle at formannskapet i enkelt sak, skulle behøve mer tid, eventuelt ønske ytterligere eller alternativ utredning, vil formannskapet da ha anledning til å utsette saken eller sende saken tilbake til administrasjonen. Det vil være et risikoreduserende tiltak, en kontrollmekanisme for at endelig vedtak alltid fattes på et tilstrekkelig og oppdatert beslutningsgrunnlag.

Ad kommuneplanutvalg

Som beskrevet ovenfor er kommuneplanutvalget et arbeidsutvalg for formannskapet tilknyttet kommuneplanen og for en stor del bestående av de samme medlemmene som i formannskapet. Utvalget treffer kun prosessledende beslutninger, ikke endelige vedtak. Møtene er på dagtid, før eventuelt møte i organisasjonsutvalg og formannskap. Når det gjelder avvikling av møter i et fremtidig formannskap i samsvar med kommunedirektørens forslag til vedtak, ser kommunedirektøren for seg at formannskapsmøtene da starter på dagtid, klokkeslett avhengig av om det er saker og hvor mange og omfattende, tilhørende arbeidet med kommuneplanen eller ikke.

Ved dagens ordning er det et betydelig "merforbruk" i forhold til møtetid, både for de folkevalgte og administrasjonen. I tillegg er det et ikke ubetydelig merarbeid for administrasjonen ved innkallinger til møter, deltakelse fra kommunedirektør og hennes ledergruppe og møtesekretariat. I tillegg kommer direkte kostnader ved avholdelse av møter og møtegodtgjørelse til folkevalgte.

Eventuell nedleggelse av kommuneplanutvalget vil derav medføre mindre arbeid både for de folkevalgte og for administrasjonen, og samt lavere kostnader. Slik kommunedirektøren ser det, vil ikke eventuell nedleggelse av kommuneplanutvalget, en gjennomgang av sakene mindre, føre til reduksjon av kvaliteten på kommunestyrets endelig vedtak. Kommunedirektøren har etter kommuneloven § 13-3 tredje ledd, plikt til å "*påse at saker som legges fram for folkevalgte organer, er forsvarlig utredet. Utredningen skal gi et faktisk og rettslig grunnlag for å treffe vedtak*". For det tilfelle at formannskapet i enkelt sak, skulle behøve mer tid, eventuelt ønske ytterligere utredning, vil formannskapet da ha anledning til å utsette saken eller sende saken tilbake til administrasjonen. Det vil være et risikoreduserende tiltak, en kontrollmekanisme for at endelig vedtak alltid fattes på et tilstrekkelig og oppdatert beslutningsgrunnlag.

Ad eventuell nedleggelse av begge utvalg

Ved vedtak i samsvar med kommunedirektørens innstilling, vil saken følges opp ved fremleggelse av sak om reglementer, reglement for folkevalgteorganer og reglement for delegering og innstilling, jf. kommuneloven §§ 5-13 og 5-14. Gruppelederes (eller den som utpekes) som ikke er medlem av formannskapet sin deltakelse med tale- og forslagsrett, kan ivaretas ved endring av reglementet.

Konklusjon

Kommunedirektøren anbefaler at organisering med organisasjonsutvalg og kommuneplanutvalg nedlegges fra valgperioden 2027, jf. kommuneloven § 5-7 femte ledd. Utvalgenes oppgaver legges til formannskapet. Reglement for formannskapets sammensetning, ansvarsområde, oppgaver og

myndighetsutøvelse vedtas etter fremleggelse av egen sak om reglement for folkevalteorganer og sak om delegering og innstilling, jf. kommuneloven §§ 5-13 og 5-14.

Fremdrift

Organisasjonsutvalget innstiller til formannskapet, som innstiller til kommunestyret, kommunestyret fatter endelig vedtak, jf. kommuneloven § 5-7 femte ledd.